

Izhaja vsaki četrtek ob 8. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 krone. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1-50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 kron.

Rokopise sprejema »Narodna Tiskarna« v Gorici, ulica Veturini št. 9.

Naročnino in naznanila sprejema upravnništvo v Gorici, Semeniška ul. št. 11.

Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Gosposka ul. 9, v ulici Silvio Pellico, v ul. Ponte Nuovo 9, v Kapucinski ulici 1 v prodajalni »Kat. tiskov. društva« ul. Carducci, v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdijevem tekašiču nasproti mestnem vrtu, po 8 v. Oglasi in poslanice se računajo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v, dvakrat 12 v, trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

XXI. letnik.

V Gorici, 3. julija 1913

27. številka.

VOLIVCI!

Kandidati stare struje S. L. S. so:

Anton Manfreda,

posestnik in bivši deželni poslanec na Idrskem,

Josip Fon,

državni poslanec v Gorici,

Fran Grgič,

posestnik in župan v Velikemdolu.

Za te može pojdite v boj in oddajte svoje glasove. Ti-le so Vaši domačini, ki Vas bodo najboljše zastopali v deželnem zboru!

Ali je to lepo?

V »Novem Času« z dne 27. junija trdi dopisnik, da se po krivdi deželnega odbora t. j. poslanca Berbuča in dr. Stepančiča ni izplačala podpora 5000 K za napravo obče. ceste v Cerknem in da je ta podpora dovoljena v seji deželnega zbora 16. febr. 1910 zapadla.

Na to odgovarjamo, da bi bili lahko gospodje okolu »Novega Časa« pri deželnem odboru izvedeli, da je odbor vse potrebne korake storil za to cesto in da podpora ni zapadla, ker jo je deželni zbor v seji z dne 24. jan. 1912 obnovil. Vprašamo, ali je dostojno, da katoliški list na tak način obrekuje poslance?

Dalje! »Novi Čas« piše v isti številki, da je deželna podpora 40.000 K za napravo ceste v Gorenji Trebuši tudi zapadla. Tudi to ni res. Podpora ni zapadla, kakor se lahko podučijo pri naših odbornikih. Deželni odbor je storil vse potrebne korake, da bi pri vladi pospešil to delo. Kadar začne vlada s tem delom, izplača dežela sklenjeno podporo. Vprašamo ponovno gospodje okolu »Novega časa«, ali je tako obrekovanje odстойno?

Dalje! »Novi Čas« laže tudi o cesti na Oblakovem vrhu, za katero je deželni zbor dovolil 2500 K. Deželni odbor je poslal na lice mesta svojega inženirja, ki je sporočil, da bi ta cesta stala 150.000 K in da bi izdelovanje načrtov po inženirjih trajalo najmanj en mesec. Treba bo torej premagati še veliko težav. Le gospodje okolu »Novega Časa« mislijo, da se dajo ceste zidati brez denarja in da zadostuje ideja. Ali je tako obrekovanje lepo?

Dalje »Novi Čas« pravi, da je zapadla podpora 3125 K za cesto Polje-Prapetno. To je neresnično. Podpora ni zapadla in deželni odbor je od svoje strani vse storil. Zakaj bi se lojalno ne obrnili do deželnega odbora in pisali potem resnico?

Dalje poprašuje »Novi Čas«, kaj je se sklepom deželnega zbora glede tečajev za izobrazbo živinozdravniških pomočnikov. Odgovarjamo, da so se sklicali na posvetovanje vsi živinozdravniki, a so se izrekli odločno proti tej instituciji. Poučevanje bi ne prevzel noben živinozdravnik. Na Kranjskem so živinozdravniki svojega kolego, ki je prevzel poučevanje, boikotirali. Razen tega so vložili energičen protest pri vladi.

Vprašamo sedaj, ali ni sramotno tako pisanje v »Novem Času«? Ali ni krivica, ki jo delate svojim poslancem velika? In s tem obrekovanjem hočete zmagati?

Takih neresnic je v »Novem Času« vse polno. Po deželi pa so jih raztrosili še več. Rojaki, ne verujte bajkam!

Stran s tem orožjem!

»Slovenca« odgovor.

»Primorski List« z dne 27. in »Gorica« z dne 28. junija sta o Kranjcih prinesla članek. Vsak naš somišljenik je ta članek tako razumel, da smo imeli in imamo še danes Goričani s Kranjci, ki so prišli na Goriško, nesrečo in smolo in da je treba v tem oziru od sedaj naprej drugače postopati. Ti Kranjci nam delajo le razkol in cepijo naše moči, da jih ne moremo rabiti za druge bolj potrebne reči. Vsled teh večnih preprirov, ki nam jih delajo: Tuma, Puc, Seidl, Treo itd. in sedaj še v naših vrstah dr. Breclj in Kremžar nam vse drugo narodno delo zastaja. Le o teh Kranjcih je bil v članku govor, ker proti provincializmu smo tudi mi. Spoštujemo naše brate Kranjce in cenimo njih delo, a smo prepričani, da nam na Goriškem omenjeni Kranjci škodijo, ker ne poznajo razmer in kar je največ, ker hoče vsakdo biti na Goriškem voditelj. Tako imamo voditelje dr. Tuma, dr. Puca, dr. Treota itd. in sedaj še dr. Breclja in Kremžarja. Kdo naj to trpi? Ali bi v Ljubljani kaj takega trpeli, ko bi hoteli Goričani tako postopati?

Še več! Sedanji prepri v katoliških vrstah na Goriškem je tem bolj obsodbe vreden, ker se je podpiral duševno in gnotno iz Ljubljane. »Slovenec« je prav velikokrat mahnil po naših poslancih in zlasti po dr. Gregorčiču. Pred par leti mu je moralo vodstvo S. L. S. v Ljubljani zamašiti usta, ker je bil začel sprejemati nezrele članke z Goriškega. Naši poslanci so v deželnem zboru vselej postopali po svoji vesti kot možje in stopijo lahko vsak čas z odkritim čelom pred forum V. S. L. S. Nastopanje proti njim je bilo povsem nepravilno in neopravičeno. Sploh je »Slovenec« v zadnjih letih zelo neznačajno in nedosledno postopal.

Drugo orožje proti nam pa je bila gnotna podpora iz Ljubljane. Celo »Slovenska Straža« je dajala podporo

tej stranki zlasti za »Novi Čas«, ki je bil ustanovljen za uničenje dr. Gregorčiča in »Prim. Lista«.

S takim orožjem se je ta stranka bojevala proti našim poslancem in posebej se proti dr. Gregorčiču, ki je vse žrtvoval za obmejne šole. Zato kliče: Stran s takim orožjem!

Novostrujarska latinščina.

Prav lepo pišejo Novostrujarji: »Nismo prijatelji revolucije, to se pravi nasilnih preobratov, pač za zagovarjamo evolucijo, ta je: miren in potreben razvoj«. Kedo bi se ne veselil take pisave? Tudi jaz podpisem to z obema rokama, samo namesto »nismo« bi moralo stati »ne smeli bi biti« in namesto »zagovarjamo« naj stoji »morali bi zagovarjati« — pa smo loj skupaj — in ni več ne stare ne nove struje.

»Revolucija« — pač vedo naši bralci, da pomenja »punt« — in »evolucija« pomenja res »razvoj« — toda tako razlagajo novostrujarji te pojme le zaradi lepšega v javnosti, zase in za domačo notranjo rabo imajo drug slovar.

»Evolucijo« razlagajo tako le: Posebno lep vzgled evolucije imamo pri Turkih. Mohamed je najprej začel na tistem pristašev pridobivati za svojo vero — ko jih je dovelj dobil in prepričal in navdušil, hajd z vojsko po svetu! Kogar so dobili »ali moraš z z nami, ali pa — glavo proč!« Res so jih mnogo dobili in strahovali so tudi naše dežele in glave sekali — niso mnogo popraševali, ali niso morda druge vere bolje od njihove — »kedor ni naš, ta je gjavr — proč ž njim!« To je posebno lep vzgled za »evolucijo« po novostrujarskem načinu!

Tak »razvoj« pa ni ne miren in ne potreben. Toraj ne tako debelo farbati, ko pač cela dežela vidi, kak lep mir ste prinesli in bodo pri marsikomu govorniku imeli priliko občudovati idealno mirnost in gledati, kako bodo obsojali vsaj na vislice vsacega, ki ne prisega na to, da oni najboljše vse vedo, da so kar čisto nezmotljivi, da je njihova vera sama edina prava — glavo proč onemu, ki noče razumeti, da je tak razvoj pri nas res potreben!

Take turške »evolucije« povejte, da pri nas ne rabimo!

Praktična latinščina — nezadostno!

Politični pregled.

Krvavi pies med balkanskimi slovenskimi brati.

Miru ni na Balkanu. Slovani na Balkanu se koljejo tako divje, kakor so poprej klali skupaj Turke. Strašne vesti prihajajo z Balkana. Bolgarija je osamljena; proti Bolgariji se bore Srbi, Črnogorci in Grki. Bolgarija je prekršila mednarodno pravo o napovedbi

vojske in začela moriti Srbe. Zadnjič smo že poročali o bojih. Danes nadaljujemo.

Privatna poročila prikažajo veliki bitki pri Štipu strašne podrobnosti. Bitka se lahko primerja z največjimi bitkami v prvi balkanski vojni. Odločila pa je srbska artilerija, pred katere učinki so se Bolgari kljub ponovnim silno junaškim bajonetnim naskokom morali umakniti iz svojih utrjenih pozicij, odkoder jih je kohečno še srbska infanterija popolnoma pregnala z bajonetnim naskokom. Žrtve so na obeh straneh naravnost velikanske, vendar pa so bolgarske izgube veliko večje.

Na bolgarski strani je tudi jako mnogo vojakov dezertiralo. 440 vojakov, 40 podčastnikov in 15 častnikov so Srbi zajeli in jih odpeljali kot vjetnike v Skoplje. Število beguncev pa je že prekoračilo 2000.

Bolgari so z bajoneti pobili vse one ranjence in kot žrtev tega brezprimerne junaštva je padel eden največjih srbskih junakov tega dne: major Milan Vasić.

Take žalostne vesti torej prihajajo z Balkana. Slovanski narodi so zakleti! A se smejejo sedaj Slovanom sovražni narodi! Prav imajo! Sloga jači, nesloga tlači!

Rusko črnomoško brodovje odplulo proti bolgarski obali.

Rusko črnomoško brodovje je 2. t. m. popoldne pod poveljstvom kontreadmirala Eberharda v dveh divizijah odplulo v smeri proti bolgarski obali. V Odeso je dospela vest, da namerava Rusija takoj, kakor hitro pride do efektivne vojne, katero je povzročila Bolgarska, demonstrirati s svojim brodovjem pred bolgarskimi pristanišči.

Darovi.

Jubilejni darovi za »Slov. sirotišče«.

P. n. gg. mansignor Jon Lukežič 10 K, neka oseba 300 kron, Anton Boltra 20 v, Ivan Batistič 80 v, Josip Marušič 50 v.

Za sklad »Slov. Sirotišče«.

P. n. gg. v Grahovem-Koritnici: Iv. Brove 1 K, Andr. Šorli 1 K, Iv. Florijančič 1 K, Jak. Kanec 1 K, Uhanja 1 K 20 v, Ant. Hlede 1 K, Mih. Podgornik 1 K, Urš. Drole 1 K, Jerica Burger 40 v, Miha Debelak 1 K, Eliza Zgaga 20 v, Ant. Broč 1 K, Iv. Drole 80 v, Ter. Čufer 24 v, Jos. Lenar 50 v, Fr. Brolih 40 v, Jernej Hvala 60 v, Jož. Drole 40 v, Jos. Laharnar 20 v, Andr. Torkar 40 v, Fr. Obid 1 K. (Dalje prih.)

VOLIVCI! Na glas povejte vsakemu, da je vse to, kar piše »Novi Čas« o deželni upravi, obrekovanje, napisano le z namenom, da bi politična bratca Breclj in Obljubeček zlezla v deželno zborniško sukno.

V Plaveh, v Prelesju, v Paljevem in v Zagori se je nabralo 41 K 90 v.

GOSPODOV DAN.

OZNANILO.

7. jul. Vilibald, šk. (786), Lorenz iz Brindizi, sp.; Ahae in tov. muč. (130);
8. jul. Elizabeta, kr., vd. (1336), Kilijan, šk., muč. (689);
9. jul. Anatolija, dev., muč. (250), Zeno, muč. (298), Veronika, dev.;
10. jul. Amalija, dev. (772), Rufina in Sede m bratov, muč.;
11. jul. Pij I. pap.; muč. (157), Hildulf, šk. (707);
12. jul. Mohor in Fortunat, muč. (okoli 63), Janez Gualbert (1073);
13. jul IX. ned. po Binkoštnih, Anaklet, pap. (109), Evgen, šk. (505); evangelij: Jezus joče nad Jeruzalemom.

Javno čiščenje Najsvetejšega dne 12. julija (Sv. Mohor in Fortunat) na Gorjanskem.

Dne 13. jul. v Barbanu — v slovenskem delu dežele nikjer.

Modrost.

Gospod je hvalil krivičnega hišnika, da je modro storil. Luk. 16. 8.

Sv. evangelij noče v znanem odlomku, ki se bere osmo nedeljo po Binkoštik, hvaliti krivice, ne hvali ga, da je bil krivičen, temuč, da je modro delal. Iz tega pač lahko vidimo, kako le pa je modrost, celo, če je v zvezi s hudobijo, še nam ugaja.

Moder človek gleda v preteklost, ter se iz nje uči. Modremu ni treba, da bi sam vse skušal, uči se izkušenj drugih. Dragi bravci, ali niste še nikoli slišali, kam je prišel tak, ki ni znal svojih strasti brzdati? pa oni, ki je bil požrešen, zapravljiv? če se ni varoval slabe družbe? če je verjel koj vsacemu, ne da bi ga prej dobro poznal in preskusil?

Koliko solza bi bilo menj, ako bi se ljudje iz preteklosti, to je izkušenj drugih hoteli učiti? Videli bi lahko že naprej, kaj bo iz onega sina, katerega se ne uči biti ponižen, pokoren, zatajevati samega sebe — in še bolj, če se celo nadutost njegova podpira in goji in morda celo hvali, kedar tak druge zaničuje, namesto, da bi se učil spoznavati in spolnovati voljo božjo. — Naprej se bo že lahko uganelo, kaj bo iz onega zijačastega dekleta, morda našopirjena na zunaj, a v glavi — trma, v rokah — lenoba, v srcu — neumnosti. Skušnja, preteklost kaže, kaj iz vsake korenike izraste; preganjajte in pri sebi in pri drugih strupene, sadite in gojite pa koristne.

Sedanost je naša, samo ta nam je na razpolago, zato jo modri skrbno porabi.

V dveh rečeh se modrega spozna.

Vsako reč ceni prav po njeni vrednosti; ne bo se poganjal za malovredne stvari in pri tem zanemarjal važnejših. Koliko pa je vsaka reč vredna? Zapomnite si to cenitev za vedno! — Toliko, kolikor nam pomaga v nebesa! Nič več, nič menj! —

Povsod izbira modri prave pripomočke, ki so po razmerah najbolj — iskati jih nam v dušnih zadevah ne bo treba, Bog ve, kje, ker nam jih je sam pokazal. Kedor bi morda vendarle še bil v dvomu, bo vedel, ako je pravi učenec Kristusov, kje jih poiskati.

Pri svojem delu se bo moder vedno oziral v bodočnost. Kaj pride iz tega? Kakšni bodo nasledki? Velikokrat jih z gotovostjo lahko prerokujemo, da največkrat! Če nas zgodovina, preteklost pusti na cedilu, saj je največkrat že Izveličar povedal: „Kedor se povišuje..., če te pohujša tvoja roka..., gorje svetu zavoljo pohujšanja! — blagor...“ saj vem, da so vam te besede znane. mislite nanje!

Nihče ne bo tako neumen, da bi si v skednju ogenj zakuril in, naj ga zebe kolikor hoče — ker bo pač vedel, da bi se slama užgala in mu pokoučala celo poslopje.

Koliko dajo ljudje za en dober svet! Kako daleč gre dočasni iskat odvetnika, ali zdravnika, ki je na glasu! — zakaj? za prihodnost bi se radi zavarovali in škode ovarovali! Izveličar nam kaže tudi prihodnost, ter pripomočke za srečno prihodnost. — Ali naj bodemo tako nespametei, da bomo Njegove svete menj cenili kakor svete razumnega človeka? V gori omenjeni priliki nas ravno uči za bodočnost skrbeti — tudi nam bo vse odvzeto, kar imamo sedaj na svetu v naši oskrbi; koliko prijateljev — pravih prijateljev si skušimo pridobiti s tem, kar imamo? Takih prijateljev, da nas bodo vzeli v večna, razume se, da srečna prebivališča. Pomisli, koliko takih prijateljev že imaš! Ako še nič, hiti si jih pridobiti, dokler je še čas!

Znana je dogodba o kraljevem norčku, kateremu je bil dal kralj „bet“, katerega naj da onemu, ki bo še bolj neumen od njega — ko je kralj obolel in pravil norčku, da pojde na dolgo popotovanje, tako dolgo, da se nikoli več ne vrne, dal mu je norček lèt, češ: ti si še bolj neumen, ko jaz, tako daleč pojdeš, pa nisi niti kočije pripravil, niti kovčkov — sploh nič za pot! Kralj se res za tako dolgo pot v večnost ni bil še nič pripravil, a norčkov bêt ga je vzdramil. Ali bo treba tudi tebi, prijatelj bêt, da ti pove, da ne delaš modro?

Iskrice.

Tudi z dobrega drevesa črvivo sadje veter stresa.

Za srečo marsikdo še ve ne, če ga nesreča ne zadene.

V nebesa druge ni poti, ko ona, ki jo Bog uči.

Napuh palače ne rabi, se koča mu tudi ne gabi.

Če kedo se povišuje, da nizek še je, sam spričuje; če visoko že stoji, poviševanja treba ni.

Za kratek čas.

Podhumom pri sodnji so imeli slugo Slavkota, ki je imel tudi sitno nalogo iztirjevati globe za šolske zamude. Pri tem opravku moral je marsikako debelo slišati — ni čuda, glob nihče rad ne plačuje in marsikomu v nevolji uide ostra beseda, posebno se je pritoževal, da ga gospodinja nič kaj rade ne vidijo, ko se v hišo prikaže, toda znal si je pomagati. Tožiti za razžaljenje? Mu ni prišlo na misel.

Ko ga je neka gospodinja precej dobro „snažila“, je pogledal skoz okno in videl zunaj na vrtu prešičke. „Čegavi so ti prešički? Tako lepik pa res še nisem videl! Ta gospodinja pa ve, kako je treba z živalijo ravnati!“ — „Ti, pojdi, pojdi“, pravi gospodinja svojemu možu, „in prinesi mi tistih par kron, da bo že šel enkrat“. Pravil je, da se mu je ta način večkrat dobro obnesel — tako po strani gospodinja pohvaliti s tem je pravil, da jih najprej spravi v dobro voljo, katere pa kar očitno se ve, da ne smejo pokazati.

Kedor verjame, lahko poskuša sam, sicer pa moram povedati, da je bil Slavko precej „prefrigan“ in se mu ni smelo vsega verjeti.

Domače in razne vesti.

LAŽ IN OBREKOVANJE je postalo vsakdanje orožje naših nasprotnikov. O deželnem odboru širijo na shodih in

potom tiska najbujnejše izrodke razvnete domišljije. Te svoje izmišljije ponavljajo tolikokrat, da jih morda že sam iverujejo. — Pristaše in prijatelje, ki se udeležujejo takih shodov, prosimo, naj pazljivo, poslušajo, kaj se govori, ter naj si zapomnijo in podpričajo gorostasna obrekovanja zoper deželno upravo, kajti deželni odbor je sklenil, da ne bo več molče trpel te divje gonje, marveč da nastopi drugo pot zoper obrekovalce.

Pozor volilci! Nekateri volilci pravijo, da se ne udeležijo deželnozbornskih volitev, ki se bodo za splošno kurijo vršile od prihodnje nedelje 8 dni. To se ne sme zgoditi. Vsi na volišče. Nikdo naj ne ostane doma! Vsakdo naj izvrši svojo dolžnost! V drugih deželah imajo take postave, da volilci pod kaznijo morajo oddati svoje glasove. Tega pri nas sicer ni, a dolžnost naša je, da gremo volit. V prejšnjih letih so se mnogi nemaniči pritoževali, da je volilni red krivičen, ker ne dovoljuje izvrševati volilne pravice neposestnikom. Temu so naši poslanci odpomogli s tem, da so ustanovili novo splošno skupino, v kateri smejo voliti tudi neposestniki. Torej sedaj ni godrnjanja! Na volišče za katoliške poslance stare struje. Dr. Breclja ne volit, ker je zanesel prepir v Slovensko Ljudsko Stranko! — Breclj naj se prepira doma, če mu je ljubo. Mi ga ne potrebujemo! On naj kandidira na Kranjskem, od koder je prišel. Nas Goričane naj pusti pri miru!

Manfreda, Fon Grgič, eden iz hribov, eden iz Gorice in eden s Krasa, ti so kandidatje za splošno kurijo za deželni zbor. Cela dežela mora biti zastopana v splošni skupini po kandidatih. Eden hribovec, eden doline in eden Krasovec. Tako je pravično. Vsakemu nekaj. Ne samo meščani in celo frakarji, ampak tudi kmetje naj pridejo v deželni zbor! Nova struja ponuja za kandidata namesto kmetovalca Manfreda — zdravnika dr. Breclja. Mož pravi, da on ne zna zdraviti le ljudi, ampak da bi ozdravil tudi deželne finance. — Dvomim o tem. Svoje finance je sicer izvrstno ozdravil in sicer tako izvrstno, da so ga vrgle celo v automobil. Kako bi zdravil deželne finance, o tem je drugo vprašanje, kajti ustanove, katere je on poklical v življenje niso prav zdrave. Te naj radikalno poprej ozdravi in naj se pokaže, da je res zdravnik tudi slabih financ! Ko se tam pokaže moža-slabih financ!

Zveza z laškimi liberalci še vedno šumi po glavi našim novostrujarjem. — Ponovno izjavljamo: Zveze med našimi bivšimi deželnimi poslanci in laškimi liberalci ni in ni bilo. To je bila le delavna večina v deželnem zboru. Kdor drugače trdi — laže. Sicer pa če trobijo naši novostrujarji vedno o tej zvezi, naj povedo tudi, da se tudi državni poslanci kranjski, štajerski in koroški, izvoljeni na programu S. L. S. družijo v parlamentu včasih tudi z najhujšimi brezverci. In tako postopanje so mnogokrat na javnih shodih opravičevali voditelji Vseslovenske Ljudske Stranke dr. Šusteršič, dr. Krek in dr. Korošec. In to je popolnoma prav. Stranka se druži ko gre za gospodarske koristi s tistimi, od katerih pričakuje kake koristi. Tako govore dr. Šusteršič, dr. Krek in dr. Korošec.

Goriški in tržaški Slovenci na katoliški shod v Ljubljano! Župni uradi na Goriškem in Tržaškem so dobili v roke zglasilnice za katoliški shod v Ljubljani **Prosimo, da vse naše organizacije takoj javijo svojo udeležbo pri župnih uradih zadnji čas do 17. t. m.** Katoliški shod v Ljubljani budi sijajna manifestacija vsega slovenskega in hrvaškega naroda, ki se ob tej priliki posveti Brezmadežni. Čehi in Poljaki prihite k tem slavnostim, tembolj je naša dolžnost, da se 24. avgusta vsi dvignemo na pot v Ljubljano. Poleg društev, naj se dvigne vsak

zaveden Slovenec, posebno tudi naši župani in občinski svetovalci!

Zaupniki! Ne strašite se truda! Pojdite od moža do moža. Noben izmed naših volilcev naj ne ostane doma. Vsi na volišče!

Zaupniki! Pazite, da pridejo volilci stare struje vsi na volišče ter da prinesejo s seboj izkaznico! Izkaznico naj svakdo shrani za slučaj ožjih volitev!

Ebnit na Predarelskem. Tukaj imamo slabo vreme. Košnja je začela. Sena ne morejo sušiti. Če Bog ne da lepega vremena, bo veliko sena segnilo. Dne 27. in 28. junija je tako hudo padel sneg, da je bilo po planinah vse belo.

Puljsko sleparijev. Najvišje sodišče na Dunaju je razveljavilo rovinjski pravorek porotnikov, s katerim je bila vrsta puljskih, uzornih upraviteljev oproščena krivde. Vsled te razsodbe najvišje sodne instance je došel ukaz, da je prejšnje obtožence zopet aretirati. Na podlagi tega ukaza so v torek ob 8. zvečer, aretirali znanega Filinicha, ki je bil pred slavnim Galantejem občinski blagajnik, in pa istotako znanega Negrija. Descovich in Juch sta v torek naenkrat nekam izginila in ju dosedaj niso mogli aretirati. Popihala sta jo baje proti Trstu. Znani častilec Oberdanka, Privileggio pa je pred kratkim odkuril na Krf. Galante in Horak pa sta itak že v luknji. O pričakovanih nadaljnjih aretacijah bomo poročali. Obtoženci pridejo pred celovško porotno sodišče.

Mestne novice.

V proslavo slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda bo v nedeljo sv. maša ob 8. uri v cerkvi sv. Ignacija. Med sv. mašo bo pet mešani zbor delavskih društev.

Požar je izbruhnil včeraj zjutraj v Gorici pri Bajti. Zgorela je hiša, last Amalije Ipavec. Škode je nad 2000 K. Pogorelka je bila zavarovana. Na lice mesta so prišli mestni ognjegasci

Našla se je denarnica, v kateri je bilo nekaj denarja. Kdor jo je izgubil, naj pride ponjo k naši upravi.

Iz goriške okolice.

Dva shoda v Kojškem. — Dne 29. junija imeli smo dva shoda, namreč »novostrujarski« in socialdemokratski. Oba sta se vršila v eni sobani. Najprej so zborovali »novostrujarji«, ki so zbrali podžupana I. Lenardiča za predsednika.

Prvi je govoril jurist Vertovec. Kaj je govoril, ni treba praviti. Kar je pisal »Novi čas«, ponavljal je od besede do besede in če bi bilo verjeti njegovemu govorenju, vseh nesreč v deželi so vzrok starostrujarski poslanci, na katerih ni nešel ene pičice dobre. Da se odvrnejo vse nesreče in pride vsa sreča v deželo, treba je radikalno pomesti v deželni hiši. Tako je sklenil svoj govor.

Ko je končal govoriti, oglasil se je g. župnik veleč g. F. Marinič k besedi. Rekel je med drugim: Ko bi bila deželna odbornika največja zločinca bi se in moralo milejše soditi. Kjer je človek, so tudi človeške pomanjkljivosti in slabosti. Tako je tudi pri sedajnih odbornikih in poslancih. Če ne bo Gorica nikdar več italijanska in če bodo morda časoma Slovenci prekosili na število Italijane, zasluga je dr. Gregorčičeva. In tega moža, kakršnega rodi mati vsako stoletje, ki je na vseh poljih, posebno pa na šolskem izvenredno delo izvršil, moža v Gorici nenadomestljivega, zametati med staro šaro, je neodpustljivo. Načela nove in starostruje so ena in ista; čemu tedaj razpor? Zavoljo oseh! Nekatero osebo težko čakajo, da bi se

vsedle na poslanske stole; toraj ker ne-
čejo stari poslanci se z lepa umakniti,
morajo se pa z grda. Že pri prejšnjih
volitvah so že hoteli nekateri vsteti se
na poslaniške stole, pa jim je spodlete-
lo; zdaj pa hočejo s silo doseči svoj na-
men. Govoril je še marsikaj, česar se pa
ne spominjam več.

Nastopil je na to Kremžar. Našte-
val je vse grehe deželni odbor, pose-
bno pa g. Berbuča; rekel je, da so
vzrok vseh nerednosti v deželni hiši;
da se je dr. Gregorčič puntal zoper
škofa, omenil je celo nedolžnega Tapo-
gliano itd. Manjkalo je še, da bi trdil,
da prva toča, katera bo klestila vino-
grade po Brdih, napravila jo bosta Ber-
buč in Gregorčič. Povzdigoval je delo
novostrojarjev in trdil, da starostru-
jarji niso nič delali.

Zopet se je oglašil g. župnik k be-
sedi. Pritrdil je, da so novostrojarji g-
de organizacije veliko storili dobrega
in so vredni časti in hvale. Trditi pa,
da niso starostrojarji nič delali, je kri-
vično. Da bi starostrojarji na vseh po-
ljljih delali, se ne more zahtevati. Delo
se mora razdeliti, ker samo nekateri
osebe ne morejo vse omagati. Če niso
starostrojarji za organizacijo mnogo
storili, ni čuda, ker so bili preobloženi
z drugim delom. Njih delo pa lahko
vsakdo vidi in zaslužili so si v sloven-
ski zgodovini častna mesta.

»Proč z deželni odborniki, ker
so nezmožni,« rekel je Kremžar. Med
deželni odborniki bila je nekdaš oseb-
ba, ki je imela malo več kakor ljudsko-
šolsko izobraženost in nikdar se ni vpi-
lo, da je nezmožna. Zdaj pa se očita
doktorju in profesorju nezmožnost. Kaj
takega zamore samo sovraštvo storiti.
Ugrizati po nenavzočih osebah, ni no-
bena umetnost. G. župnik Rojec je dne
17. junija na zborovanju starostrojarjev
navedel vse, kar se očita g. Berbuču
slabega. G. Berbuč je točko za točko
zavrnil vsa očitanja in vsakdo je moral
spoznati, da se mu dela velika krivica.
Nasledki razpora med staro in novo-
strojarji bodo grozoviti. Nastalo bo tak-
šno sovraštvo, da se bo prijatelj naj-
boljšega prijatelja, sosed sosedu, du-
hoven duhovna izogibal. Položaj bo ob-
jokovanja vreden. Vsa društva bodo tr-
pela.

Slednjič je priporočal slogo in da
naj iz liste kandidatov iztrebijo neka-
tere osebe, ki se ne znajo brzdati in s
katerimi bi bilo občevanje v dež. zboru
nemogoče. Postavijo naj se kandida-
ti zmerni, ki se znajo zatajevati in uda-
ti, kadar je treba.

Na to govoril je g. Obljubek. Re-
kel je med drugim, da so mu starostru-
jarji večkrat ponujali kandidacijo, pa
da jo ni hotel nikdar sprejeti, zavoljo
zveze starostrojarjev z Italijani, in za-
voljo žalostnih razmer v deželni hiši.
Očital je g. župniku, da ni res, da je
ošabnost nekaterih oseb vzrok razpora
med mlado in starostrojarji. Govoril je
še več drugega o svoji osebi. Govoril
je silno strastno; kaj ga je tako razbu-
rilo, ni znano. Mogoče zadnja »Gorica«.
G. župnik je vstal in žalosten odšel.

Zdaj je prišel dr. Tuma na vrsto.
Povedal je, kako se je prelevil iz kleri-
kalca v naprednjaka; iz naprednjaka v
socialdemokrata. Našteval je svoje de-
lo kot poslanec in dež. odbornik. **Prili-
zoval se je novostrojarjem in nekako
trdil, da oni nadaljujejo delo, katero je
on pričel.** Socialdemokrat ne more dol-
go govoriti, da bi ne jel udrihati po veri,
tako tudi dr. Tuma. Po uvodu hitro je
prišla vera na vrsto. Rekel je: »Vera
je vzrok revščine«. Komaj je te besede
izgovoril, nastal je po sobi velik šum
in vpitje: »Ven z njim«. K besedi ni
mogel več priti zaradi velikega šuma
zaradi česar je predsednik zaključil zbor-
ovanje.

O tem shodu smo dobili še sledeče
poročilo:

Shod tako imenovane nove struje,
ki se je vršil v nedeljo v Kojškem, je
bil dobro obiskan. Navzoči so bili veči-
noma liberalci in starostrojarji, in po-
tem nekaj »Orlov«. Velika večina nav-
zočih so bili protinovostrojarji. Govorila
sta Kremžar in Vrtovec, katerima je
pametno ugovarjal naš župnik gospod
Marinič.

Govoril je tudi višji liberalci in vi-
šji klerikalec župan Obljubek, ki je re-
kel, da je dober katoličan. A pregovor
pravi: povej mi, s kom občeješ, in po-
vem ti, kaj si. Povedal je, zakaj on
kandidira na programu nove struje. Re-
kel je, da je pripravljen od kandidature
odstopiti, ako njegov sorodnik, ki kan-
didira na programu stare struje (g. M.
Marinič) pristopi k novi struji. Čudna
zahteva! Gospod Mihael Marinič naj bi
torej presedlal kakor Obljubek, in
drugi! Je drugi mož kakor Obljubek?
Zakaj kandidira Obljubek? Ker je časti-
lačen in ker nima nobenega upanja, da
bi bil izvoljen na program druge
stranke, poskuša srečo pri novostro-
jarjih. Obljubek spreminja barvo. Bil je
liberalci, potem agrarec, spet liberalci,
sedaj pa višji »klerikalec«. Ako sedaj
propade, bo pri prihodnjih deželno-
zbornih volitvah poskušal svojo srečo
pri socialdemokrati. Takih figovec
ne maramo v deželni zbor, ampak mi
hočemo mož, značajev ne pa takih, ki
se dajo od vsakega vetra majati. Mož
je lačen časti. Tudi njegovi najozji pri-
staši se ga v zadnjem času izogibljejo.

Dr. Tuma je pojasnil svoje delo od
prejšnjih let. Povdarjal je, da nova
struja gre po njegovem bivšem načrtu
dalje. Je lahko ponosen, da je pripravil
pot novi struji. Potem je mahnil po veri,
nakar je moral nehati. — Shod novo
strujev ni vzel nič lepega konca.

Naročnik »Novega Časa«.

VOLILCI SPLOŠNE SKUPINE!
Predno oddaste v nedeljo dne 13. t. m.
svoj glas, pomislite, kdo dela za blagor
ljudstva. Kar se je storilo do sedaj, je
skoraj vse delo stare struje S. L. S. —
Zato dajmo svoje glasove dne 13. t. m.
kandidatom Slov. Ljudske Stranke sta-
re struje!

Iz ajdovskega okraja.

a **Izpod Čavna.** — Hudo uro smo
imeli zadnji dan junija pod Čavnom.
Med silnim nalivom je padala tudi toča,
ki je zlasti po Štomazu in Skriljah na-
pravila veliko škodo. Kakor pravijo, je
vzela **nad polovico vinske letine**; seve-
da ni prizanesla tudi žitu in drugim pri-
delkom. Bog prizanesi vsaj za naprej!

a **Vabilo k veselici**, katero priredi
»Dekliška Marijina kongregacija« v Ri-
henbergu dne 6. jun. ob 3 in pol pop. v
dvorišču telovadnice »Orlov« na Kor-
pu. Vspored je lep in velezanimiv. —
Vstopnina s sedežem I K, stojišča 40 v.
Preplačila se hvaležno sprejemajo. —
K obilni vdeležbi vljudno vabi odbor
Mar. kongr.

Zavraten umor v Oseku. Kakor
smo že v zadnji št. poročali, so našli v
pondeljek zjutraj med Osekom in Dole-
njem ustreljenega 26-letnega Rijavca,
po domače »Jobov«, ki je imel prihed-
njo soboto stopiti pred oltar s svojo ne-
vesto. Sedaj se poročajo o tem umoru
še sledeče podrobnosti. V nevesto Ri-
javčevo je bil zaljubljen tudi Anton Re-
mec iz Oseka. Dekle pa ga ni maralo
in je obljubilo zvestobo Rijavcu. Re-
mec je moral k vojakom, a vroča lju-
bezen do Rijavčeve neveste ga ni za-
pustila. Minuli teden je prišel od voja-
kov iz Ljubljane na 3-tedenski dopust
na košnjo. Bil je z Rijavcem skupaj še
minulo nedeljo in mu rekel, da si je
njegovo (namreč Rijavčevo) nevesto iz-
bil iz glave in da mu želi srečo z njo.
Rijavec je bil s to Remecovo izpovedjo
zadovoljen ter rekel, da pojde še danes

obiskat svojo nevesto. Poprej kakor
Rijavec pa je zapustil gostilno Remec.
Ko se je Rijavec napotil proti stanova-
nju neveste, ga je nekdo ustrelil v glavo
in revež se je zgrudil mrtev na tla. —
Sum, da je Rijavca ustrelil je koj padel
na Remeca. Zato je bil drugi dan koj
aretiran in priveden v goriški vojaški
zapor, odtod pa v ljubljanski vojaški
zapor, kjer pride pred vojaško sodišče.

Iz cerkljanskega okraja.

Z Bukovega smo prejeli daljši do-
pis o shodu, katerega je imel gori Dr.
Tuma. Dopisnik piše, da shod ni imel
nič resnega, temuč, da je bil za obči-
narje le za nekako »smešnico«. Krčmar.
si je mislil, ako priredita dva »kmeta«
socialističen shod v mojih prostorih, da
tega ni za braniti, mogoče, da se bo že
na dan shoda kaj delilo in bodeta ona
dva kmeta v prvi vrsti prizadeta, da se
jima kaj odvzame.

Dopisnik piše, da ni bil krčmar shoda
odpovedal — pritožuje se nad tamošnjimi
liberalci — drugo v dopisu bi širše jav-
nosti ne zanimalo, tudi ni vse razum-
ljivo.

Svetovali bi pa, naj ne prirejajo
več takih shodov tudi za šalo ne, vruga
se tudi za šalo ne kliče, velja pač za
vse: »Ne vpelji nas v skušnjava!« in
odvetnik bo znal vedno tako govoriti,
da se bo priprostih ljudi, četudi
nehote kaj prejelo. Od smole ne bo nihče
bolj snažen.

Iz tolminskega okraja.

t **Iz grahovske občine.** Knežka
gmajna bode venderle enkrat rešena.
Deželni odbor je izdal dne 5. junija sle-
deči odlok:

Došle so na deželni odbor pritožbe,
da nekateri občani s Kneže pasejo njih
živino po razdeljenih občinskih zemlji-
ščih in da provzročajo s tem veliko
škodo onim deležnikom, ki so njih de-
leže obdelovali oziroma z drevesci na-
sadili.

Res je sicer, da bi ne smel v smislu
delitvenega zakona nobeden deležnik
stopiti v posest odkazanega mu de-
leža, dokler ni operat konečno potrjen
od deželnega odbora in da je deželni
odbor zastopal to stališče v svojem od-
loku 1909. Spričo dejstva pa, da je ve-
lika večina deležnikov že davno začela
obdelovati svoje deleže, in da bi se go-
dila krivica ne le dotičnim deležnikom,
ampak celi občini, ako bi se pripustilo,
da bi se delo za izboljšanje zemljišč u-
ničilo, kajti s tem bi se znižali dohodki
zemljišč in sploh zmanjšalo blagostanje
občine, ne more več deželni odbor mol-
če gledati na to stvar.

Ako bi se sedaj uvedlo načelo, da
je dovoljena skupna paša in sploh skup-
no uživanje občinskih zemljišč, je go-
tovo, da bi vsako gledal na to, da kar
največ izkorišča občinska zemljišča in
bi se ta v najkrajšem času malo ne vni-
čila. To pa se mora iz javnokoristnega
stališča preprečiti. Vsled tega je deželni
odbor mnenja, da se mora smatrati že
izvršeno razdelitev za uživanje mero-
dajno in sicer provizorično, dokler se
operat ne potrdi.

Potemtakem naj se začasna občins-
ka zemljišča uživajo na podlagi ope-
rata in naj županstvo prepove skupno
uživanje. Kdor se tega ne drži, zakrivi
poljski prestop in naj se ga ovadi po-
litični oblasti, ki ji pristojna pravica ka-
znovati krivca.

V kratkem prideta odposlanca de-
želnega odbora na Grahovo, in župan-
stvo naj povabi pri tej priliki v občins-
ko pisarno zaupnike, cenilce tedanjega
in sedanjega podžupana d. o. Kneža.

Namen te komisije je, da se zopet
cela zadeva pretresuje in če je mogoče,
da se razdelitev mirnim potom reši.

Dan in uro te razprave se župan-
stvu pravočasno naznani.

VOLILEC, BERI IN STORI! Zna-
no ti je, da bomo dne 13. t. m. volili tri
poslance v deželni zbor goriški. Po-
trebno je, da si dobro poučen, za kaj se
gre. Zato pazno čitaj naše liste in dru-
gim razlagaj sedanji položaj. Ne straši
se dela in težav. Gre se za dobro stvar!
Naš nasprotnik ne spi. Dela, piše, čita
in agitira kolikor more. Na cesti v go-
stilni, v družbi, povsod ljudi poučuje,
da dobe jasne pojme o našem boju. Stej
si v čast da si prista stare struje. S. L.
S., ki je edina v deželi, ki ima za seboj
lepo preteklost, kakor dejanja kažejo.

Iz komenskega okraja.

km **Zagrajec.** (Tatvina v Za-
grajcu.) V bližini Zagrajca je nekdo
te dni našel v neki kopi sena moko,
špeli, klobase, jajca, orehe. Sumi se,
da je to blago kradla neka žena in je
skrivala v kopo.

km **Iz Škrbine.** (Gospodarske
vesti.) Kljub dobro rastočim trtam se
tu pa tam v vinogradu opazi »Perono-
spora« in »Grozna plesnoba« (oidium).
Sicer se opaža tudi druge bolezni na
trtah.

»Grozna plesnoba« (Oidium) po-
sebnost hudo napada tam, kjer se je pre-
malo ali nič žveplalo. Tudi »Perono-
spora« je začela napadati trte posebno
tam, kjer ni bilo pravočasno ali je bilo
premalokrat škropljeno. S skrbnim
škropljenjem in žveplanjem se te bo-
lezni prav lahko odstrani.

Kakor je potrebno za poljedelca
poznati življenje posameznih rastlin,
kje najboljše uspeva in kakšne vrste
rastline mu največ donajajo, tako je
tudi potrebno poznati življenje rastlin-
skih in živalskih škodljivcev, to pa zato,
da se njih napadov lažje izognemo. Na
željo več trtorčev hočem v naslednjih
vrsticah opisati življenje in uničevanje
grozde plesnobe in peronospore.

Peronospora ali strupena rosa je
gliva, katera živi od trdnih sokov. Ona
dela škodo na grozdju, več pa na listih.
Ta bolezen napada vse trte, ene več,
druge manj, razven nekaterih ameri-
kank. Gliva se najprvo vsede na gor-
njo stran lista, katero se ob kapljici vo-
de razvije (skali) ter se zaje v list, in
na spodnji strani pokaže se v podobi
majhnih sivobelih vejic. Te vejice so
kal peronospore (troši). Ko pa dozore,
počijo ter se razprše na sosednje spod-
nje liste in grozde, veter pa jih daleč
raznaša. Ako opazimo na listu majhne
sivobeke proge, ali če list gledamo proti
solncu in opazimo madeže solčne barve,
kateri postanejo potem rdeči, je list že
napaden; potem škropljenje nič ne ko-
risti. Sicer škropljenje tudi potem kori-
sti, ker ustavi nadaljno razvitje perono-
spore, a napadeni listi se kljub temu
posuše, oziroma postanejo luknjasti. —
Škropiti je treba vselej prej ko bolezen
nastopi in tolikokrat, kolikor je potre-
bno. Če se škropljenje opusti, listje
zgodaj odpade in grozdje ne dozori.

Kakor je vsakemu znano, imamo
za pokončevanje te glive zanesljivo
sredstvo, namreč zmes vapneno galič-
ne rastopine.

»Oidium« je gliva, katera živi na
jagodah, včasih tudi na listju in mladju.
Ta gliva pije sok iz bolj vrhnih stanic
jagode. Glivice se razmnože v sobne
stanice ob površju jagode v mrežo, ki
je sive barve. Napadeno jagodo razpo-
ka, izloči se iz nje sok ter se posuši. Ta
gliva se najbolj razvija v gorkem pod-
nebju, ob suši in sicer največ meseca
junija in julija. Ta bolezen se uniči tudi,
ko se je že pokazala, nasprotno pero-
nospore pa ne.

Žveplen prah je ti glivici strup, a
o pravem času je treba žveplati. —
Žveplati je treba, ko je dovolj solnca,
da se žveplena sokislina razkrajja in
vsled tega se glivice ugonobijo. V rosi
žveplanje nič ne učinkuje; zato ker se
žveplo samo strdi. Tudi ono žveplo, ki
je morebiti padlo na tla dobro učinku-

je, a le takrat, ko se žveplo razkrajja v žvepleno sokislino in kroži v obliki plina ob trtnem grmu.

km **Komen**. Slov. kat. izob. društvo v Zagreju priredi veselico dne 6. julija t. l. s sledečim vspešnim: petje, tamburanje in igra. Igrala bodo domača dekleta in iz sosednih vasi. Vstopnina: I. sedež 1 K, II. sedež 60 v, stojišče 40 v. V slučaju slabega vremena se veselica prenese za drugo nedeljo. Uljudno vabi odbor.

Iz sežanskega okraja.

s Skopo. Slavno uradništvo! Prosim, da sprejmete v Vaš cenjeni list

sledeče pojasnilo: V »Primorskem Listu« št. 26 z dne 27. junija 1913 je bil priobčen iz Skopega dopis, v katerem je tudi nastopni odstavek: »Sv. mašo daruje sedaj pred. g. Požar iz Koprive in sicer pred izpostavljenim sv. R. T. To se v drugih duhovništvih ne godi, če ravno je bil to dovolil pokojni tržaški škof Sterk«.

K temu naj sledi to-le pojasnilo: »Očividno je, da g. dopisnik ne pozna razlike med sv. mašo z blagoslovom in sv. mašo pred izpostavljenim sv. R. T. V tukajšnji cerkvi je že stara navada, da se vsako nedeljo in praznik izpostavi po sv. maši sv. R. T. in da ž njim

blagoslov. In te stare navade se drži tudi g. dr. Požar iz Koprive. Sv. maša pred izpostavljenim sv. R. T. je pa v tukajšnji cerkvi navadno 4 krat v letu. Odličnim spoštovanjem

Anton Kranjčec, v pok. župnik.

Priporoča se, pod novim vodstvom, na novo urejeni hotel »Pri Zlatem Jellenu«.

Istotam se sprejemajo abonenti po dogovoru po zelo ugodnih cenah.

Usnje podplati. Vrvarsko

blago. I. Drufovka, Gorica

nasproti „Monta“, odli-

kovana delavnica nadpla-

tov. — Velika izbira obuvala.

Finšger in Rosina pred poroto.

Ob 4. in tri četrt se je obravnava nadaljevala. Zaslju je se obtoženec

Karol Rosina.

Ko je nastopil službo pri o. š. s. je imel mesečno plačo 45 gld. Bil je poročen in je težko živel. Imel je dolgo ve. Pozneje je postal kancelist in dobival prejemke uradnika XI. čin. razreda. V zapore je sam prišel zaradi tega, ker je slišal, da je njegov predstojnik, ki je nedolžen, v preiskovalnem zaporu. Bil je mnenja, da se obdoljuje Finšgerja dejanj, ki jih je sam zakrivil. Takrat ni vedel, da je primanjkljaj tako visok in da se je še drugi okoriščal pri o. š. s. Denar ki ga je prejemal, je dajal Finšgerju ali stranki, če ga ni obdržal za-se. Nijednega zneska pa ni poneveril, za katerega bi bil Finšger spisal in podpisal nakaznico in pobotnico.

Pr. Prvikrat ste poneveril l. 1902.

O. Da.

Pr. Preiskovalnemu sodniku ste rekli, da ste do 1000 K na leto obdržali za-se.

O. Da.

Pr. Koliko otrok imate?

O. Štiri.

Pr. Kake službene prejemke ste imeli?

O. Prve tri mesece l. 1898 60 K, potem 90 K do l. 1904, ko sem postal kancelist s prejemki XI. čin. razreda. L. 1907 sem dobil trienij in l. 1912 sem postal oficijal z letnimi dohodki približnih 3000 kron.

Pr. Vi ste rekli, da ste imeli začetkom 1 otroka, potem je prišla svakinja in hči.

O. Svakinja je bila pri meni 2 meseca, njena hči pa štiri leta.

Pr. Ste morali vi skrbeti za hčer?

O. 16 K mi je plačevala. Ostalo sem jaz skrbel.

Pr. Se mi zdi, da ste luksurijozno živeli!

O. Precej.

Pr. Koliko vas je lov stal?

O. 1000 K na leto.

Pr. S plačo 3000 K je to preveč. Informacije pravijo, da ste razkošno živeli. Vi priznavate, da ste ponaredili nakaznice, da ste pisali in ponaredili podpise. Ampak na nakaznicah je tudi podpis enega organa od glavarstva. Ste tudi ta podpis falzificirali?

O. Ne.

Pr. Vi ste ponaredili pa podpis stranke, ki je imela dobiti denar ter ste dvigali denar pri davkariji.

O. Da.

Pr. Vi ste tudi pod sedanjim š. nadz. dr. Pavlinom napravili falzifikate?

O. Da.

Pr. Dne 30. VIII. 1912 ste si pridržal 500 K, ki ste jih dobil od dr. Pavlina, da ga neseta davkariji v Kanalu? Priznate.

O. Da.

Pr. Okr. š. sv. ima svoj zalog, ki se nahaja pri davkariji. Denar se je nakazal pri davkariji in stranke bi imele tam dvigati denar. Če je kaka stranka dobila kako izplačilo, se ni nakazalo na ime stranke, marveč se je nakazalo na okr. š. s. ali na ime Finšgerja. Zakaj se je to delalo?

O. To se je že poprej tako delalo.

Pr. Kako si razlagate, da ni v Finšgerjevih slučajih nobene pobotnice za smotreno uporabo denarja. Niste nikdar zapazili tega? F. trdi, da ste imeli v rokah in da ste imeli vi akte pregledati, če ni kaj v redu.

O. Ne. Njegovih aktov nisem imel nikdar v rokah. Pobot. so šle med davčni akt in še le pri obračunu sem jih dobil v roke. To pa se je zgodilo tudi 6 mesecev pozneje.

Pr. A v spisih manjkajo potrdila, da bi bili izdani zneski svojemu namenu. Niste opazili, da manjkajo? Kam je prišel denar?

O. Zneski najbrže niso izplačani.

Pr. Vi ste predlagali revizorjem račune?

O. Da. Oni so pregledali, če se ujemajo mesečni izkazi od davkarije z našimi računi.

Pr. Na pobotnicah, ki ste jih falzificirali, ste sam napisal tudi izmišljena imena?

O. Da.

Pr. Pri o. š. sv. kako opravilo ste imeli?

O. Kancelijska dela, vodstvo pisarne.

Pr. Denarnih poslov niste imeli?

O. Pooblaščen nisem bil.

Pr. Vi niste nikdar predlagal nadzorniku falzificiranih efektivnih aktov.

O. Nikdar.

Pr. Finšg. je rekel, da ste ga napačno informiral in da je na podlagi teh informacij izdajal nakaznice.

O. Ni mogoče, da bi bil jaz na istih falzificiranih podpisih.

Drž. p. Kako razmerje je bilo med vami in Finšgerjem.

O. Uradno.

Drž. p. Dopusta koliko ste imeli?

O. 14 dni letno.

Drž. p. Ste imeli vedno opravilo z računstvom.

O. Da. Opravilni zapisnik je vodil Simčič. Glavno knjigo so vodili tudi drugi. Denar sem dobival večkrat jaz.

Pr. Če je bil nakazan o. š. s. ali za Finšgerja, ste mu, izročeval vedno denar.

O. Vedno.

Drž. p. Se govori, da so se delale iz pobotnic kuverte?

O. Da. Finšger je o tem vedel. Kuverte so se delale pri glavarstvu, in siver večinoma s pobotnicami od učiteljskih plač, in to l. 1912. januarja in febr.

Drž. p. Kdo je dajal informacije o. š. s.

O. Oba.

Drž. p. Nimate vzroka zamolčati kaj o stvari.

O. Ne.

Drž. p. Finšger bi moral videti ponar. pobotnice, če je pregledoval akte.

O. Če je samo slučajno pogledal v akt, ko je prišel od davkarije.

Dr. Franko: Drž. p. pravi, da ste imeli lov. — Koliko vas je stal?

O. 45 K mesečno.

Dr. Fr. Niste imeli vižitnice z naslovom »računovodja«.

O. Ne.

Dr. Fr. Ali je res, da ste bili tudi v konsorciju za avtomobil za Vipavsko dolino.

O. Da.

Dr. Fr. Ste potegovali tudi denar na davk, na podlagi pristnih pobotnic. Ste dajali ta denar Finšgerju?

O. Da. Nisem videl pa ne nakaznic ne pobotnic od Finšgerju očitane denarja.

Dr. Fr. Pri pregledovanju mesečnih izkazov so bile priložene Finšgerjeve nakaznice. Tu se gre za tisočake. Niste opazil, da prejemnikove pobotnice ni?

O. Ni bilo mogoče konstatirati. Dotični akti so šli še le po 16 mesecih skozi moje roke. Ni bila moja dolžnost, da pregledujem računске akte. Nisem bil računovodja.

Dr. Fr. Nadzornik bi bil moral vedeti za vaše malverzacije. Vi za njegove pa ne.

O. Ne.

Dr. Fr. Za zneske, ki je on prejel kje so prejemnikove pobotnice?

O. Ne vem. Davk. je v mesečnih izkazih naznanila izplačane zneske in

jaz sem vpisal v naše račune. Kam je prišel denar ne vem.

Dr. Fr. Ker je denar zginil v vašem žepu. Ste morali pač vedeti, kam je šel denar, ki ga je dobil Finšger.

Preds. Ste vedeli za Finšgerjevo delo?

O. Jaz za Finšgerjevo leto nisem mogel vedeti.

Dr. Gab. Vi bi morali po predsednikovi zahtevi vse akte in pole itd. pregledati. Potem bi morali imeti 10 rok in nog.

Dr. Fr. Vi ste rekli, da ste se javili, ker je Finšger nedolžen.

O. Takrat nisem vedel, za kaj se ga obdoljuje.

Dr. Fr. Denar ste imeli vi pošiljati.

Dr. Gab. Tam, kjer manjkajo dokazila za izplačila, ne, ker sam priznava, da je kril denar s falzificiranimi dokazili. Oni denar je ostal v drugih žepih.

Dr. G. Ste dobili navodila, ko ste nastopili službo?

O. Ne.

Dr. G. Ste bili pravi uradnik s penzijo. Niste bili državni uradnik.

O. Ne.

Pr. Finšger, kaj imate pripomniti?

Obt. F. Pregled računov se je vršil začetkom leta za minolo leto. Če sem prašal kako je, mi je Rosina rekla, da dobro. On je moral pregledati akte.

Pr. Rosina, vi ste imeli potem takem dolžnost nadzorovati delovanje š. nadzornika!

D. pr. Finšger, vi ste nakazali pri davkariji gotovi znesek. Tega ste izplačali in za to morajo biti izkazi. On ni mogel teh pobotnic priložiti, če ni on izplačal.

F. Pobotnice so bile priložene in so torej izginile.

D. pr. Ni bilo treba zakrivati jih če se je istinito izplačalo!

F. Saj so različni načini, kako je denar zginel. Mogoče, da so napravili iz dotičnih pobotnic tudi kuverte.

Dr. Fr. Dostikrat je šel R. na davkarijo s pristno pobotnico.

Fi. Seveda.

Drž. p. Kam je šel denar?

Preds. To bomo videli jutri.

Fi. On je imel z denarjem opraviti. Pa za to ni bil pooblaščen. Dolžnost je vseeno imel.

Pr. Denar ste dvigali in ste dajali Rosini?

Fi. Da, včasih tudi stranki. — Mesečni izkazi od davkarije so prišli 3. ali 4. vsakega meseca in sem jih izročal Rosini.

Drž. p. Kdaj ste bili na dopustu, Rosina?

R. Leta 1911 od 6-7. - 27. ali 28-7.

Drž. p. V tistem času so bile tudi izdane nakaznice. Takrat vas, Finšger, Rosina ni mogel slabo informirati.

F. Pa me je lahko poprej že slabo informiral.

5 minutni odmor.

Po odmoru naznani predsednik, da pričča dr. Pavlin danes ni razpoložen biti zaslišan in nadaljevanje obravnave se prenese na torek ob 9. uri predpoldne.

V torek ob 9. uri se je nadaljevala razprava. Pričetkom se je konstatiralo, da se med porotniki ne nahaja porotnik Vižintin, ki je prišel ob 9.37, ker je imel vlak zamudo.

Nato se je pričelo

zaslišavanje prič.

katerih je bilo navzočih 25.

Kot prva pričča je poklican sedanjí okr. š. nadz. dr. Josip Pavlin.

Pr. Od kdaj opravljate službo o. š. n.?

P. Nominelno 1.-8. 1912.

š. sveta. O. š. sv. ima pavšal od države

Priča, P. opiše sestavo in delovanje o. v znesku 300 K za uradne potrebscine.

Pomnoženi o. š. sv. krije svoje izdatke iz lastnih sredstev. Dohodke ima zalog o. š. s. sledece: Dežela prispeva iz dež. š. zal., ki znaša približno 1/4 mil. K o. š. sv. 71.000 K stalno na leto

Dež. o. daje še 20% od užitnine.

Okr. š. zalog ima se male dohodke od dež. odb. za nekatere šole. O. š. sv. ima pravico sam določiti doklade. —

Koncem l. se napravi račun. Primanjkljaj se krije z dokladami. O. š. s. ima redne in izredne stroške. Redni stroški so plače učiteljskemu osebju, tega o. š. sv. ne izplačuje ampak davkarija. O. š. sv. pa nakazuje. Nakaznice je po ususu upravičen dajati okr. š. nadz. Te nakaznice pa morajo biti vidimirane od okr. glav. Posojila je moral o. š. s. tudi jemati, ako je davkarija naznanila, da je potreben denar. Navadno je za jemanje posojil pooblaščen predsedstvo oz. s. s. To posojilo pa mora pozneje odobriti pomnoženi o. š. s. Posojila se jemljejo navadno na »Montu« ki zahteva odobrenje od pomn. o. š. s. Po denar gre navadno član o. š. sv. ali pa, kakor sem začetkom prepuščal, je hodil Rosina. Omenim še, da okr. š. sv. ne bi smel po zakonu imeti posla z denarjem. Na seji 17. IV. t. l. se me je ternelno pooblastilo, da smem izključno jaz imeti posla z denarjem. Okr. š. sv. ne bi smel sebi ali nadzorniku nakazati denarja, za izplačilo strank, marveč direktno stranki. Dokler ni Rosina zginil, nisem nikdar osebno nesel prejetega denarja na davkarijo. Denar sem mu dajal in sem zahteval tudi vedno pobotnico.

V prvem mesecu moje službe je imel nalog, dvigniti na »Montu« 10.000 K vse je bilo pravilno. — Samo v Kanalu je poslal 500 K premalo, za ta znesek je porabil kot dokazilo star receptis, kar smo dognali, ko smo preiskavali.

Ko sem nastopil službo, je bilo nešteto aktov nerešenih. Dobil sem 2 akta v rešitev, ki sta bila že odobrena in rešena v seji o. š. s. Stranke so se začele javljati, da se njih zadeve ne rešujejo. Začel sem gledati med stare akte. Učiteljski kataster je bil v neredu. Več učiteljev, ki bi bili morali biti upokojeni, niso službovali in prejemali polne plače. Takih slučajev navede priča pet. Eden celo od l. 1908 ni posloval. S tem se je oškodoval okr. š. zal. za čez 10.000 K. Se drugi neredi so bili. En učitelj, ki je dovršil službena leta, je dobil dopust na nedoločen čas, da se do sprejetja nove postave šteje stanarina v penziji. Mnogo definitivnih imenovanj se ni javilo dež. šol. sv., da ne bi plačali dotičniki prispevke za penzijski fond. To bodo morali sedaj naenkrat plačati. S tem je oškodoval penzijski fond in posamezniki.

Doklade na izravne davke za o. š. sv. znašajo 94%. Izključeno je, da bi sedaj izhajal. Po sklepu revizije bo treba za plačilo obresti dolgov, za plačilo rednih stroškov in za ne delat novih dolgov doklade povišati na 150%.

Preds. Po zakonu bi bil glavar moral podpisovati nakaznice in sploh vse, kar se tiče denarnega poslovanja.

Pri. Tolmačim zakon tako.

Preds. Pa vi podpisujete še vedno?

Pri. Da. Do 17. IV. molče. Od tu formalno sem pooblaščen.

Pr. Tekom preiskave se je reklo, da manjkajo pobotnice?

Pri. Iz pobotnice so se delale kuverte na okr. glav. Simčič mi je rekel, da so sluge same jemale pob. in delale kuverte.

Pr. Kake pobotnice?

Pri. Pobotnice za mesečne plače učiteljev.

Pr. Ali ni bolj praktično, da se nakazuje denar strankam direktno pri davkarji, ker si naprtuje nadzornik, ako nakazuje sebi ali o. š. s. več dela? Kako si razlagate, da manjkajo pobotnice strank.

Pri. Mogoče, da stranka ni prejela denarja, ali pa so se domenili, da ni treba pobotnic.

Preds. Kake posle ima uradnik pri o. š. s.?

Pri. On ima pravzaprav voditi vse denarne zadeve, račune, proračune, v rač. knjige vpisavati, pisati nakaznice itd. Voditi glavne knjige, ki jih pa žalibog n. ibilo. Katastra ni, za knjigovodstvo, ni knjig, tudi pedagoške knjige so bile jako zanemarjene in jako pomankljive. Podatki o službovanju so nezanesljivo vpisani ali pa sploh ne. — Glede denarja izpove priča, da je šel skozi nadzornikove ali Rosinove roke. Glede tega ni nikakega predpisa ali zakonite določbe.

Drž. p. glede prijave definitivnega nameščenja trpi penz. zalog škodo?

Pri. Da. Okr. š. nadz. bi bil moral to javiti in tudi predlagati v slučaju penzioniranja, ker so se morali plačevati substituti za one uč., ki niso službovali.

Drž. p. Kdo vodi kataster?

Pri. Nadz. mora biti natančno obveščen v službovanju učiteljev, torej je to njegova dolžnost.

Drž. p. Nadz. ima poročati o. š. sv. tudi glede uprave in mora pregledovati knjige?

Pri. Da, on ima o. š. sv. informirati o vsem.

Drž. p. O. š. s. se je izrekel za to, da bi se izrekla Finšgerju zahvala.

Pri. Takrat ni bil znan nered in to bi se bilo zgodilo le več iz konvencionalnosti.

Drž. p. F. pravi, da ga je R. slabo informiral, ali je mogoče.

Priča. Ko je R. ušel, mi je rekel ravnatelj Kavčič, ki je imel pregledati račune, da okr. š. nadz. ni prav čist. Kmalu po begu R. se je začelo sumiti na F. na podlagi takih pobotnic, kjer si je sam nakazal denar, ker ni bilo dokazih, kam je šel ta denar. Ko je prišlo več takih slučajev na dan, se je zaupno obravnavalo. Sklenilo se je, če je izključeno, da bi denar ne bil za svoj namen porabljen, vprašati F. za pojasnilo. Počakali smo in nadalje preiskovali. Preiskali sosenekateri slučaj in prišlo je do tega, da stranke denarja niso prejele. Takrat je nastal večji sum. Nato se je o tem obvestilo drž. pravd. Rosini sem jaz popolnoma zaupal. Napravil je na me vtis živega, lahkomišljenega, a drugače poštenega človeka. Rosina je s ponarejenim podpisom sebi nakazal denar in ponaredil potem tudi pobotnico v dokaz, da bi bil dal naprej denar.

Račun Pichler's Wittwe na Dunaju ni bil plačan. Prvi mesec, mi je pokazal star račun in jaz sem nakazal dotični znesek. Tudi s koleki je deloval, za dekrete in druge akte si je pustil plačavati od uč. več, kakor je bilo treba.

Drž. p. Ima o. š. nadz. mnogo dela?

Prič. Da. Če je F. delal za okr. glav. je moral zanemarjati nadzorniške posle.

Dr. Franko. Zakaj se bodo morale višati doklade?

Pri. Ker se v prejšnjih letih niso povišale, ker ima o. š. s. dolgove, ker se je slabo gospodarilo in defraudiralo.

Dr. Fr. Kdo je kriv, za nered v računih?

Pri. Formalno o. š. sv., ker ni pregledoval natančno računov. Če je nadz. posloval z denarjem, zadene tudi njega krivda.

Dr. Fr. Revizijo kdo izvrši?

Pri. Revizorja o. š. sv. Nadz. je le referent.

Dr. Fr. Kdo je imel izvrševati denarne posle?

Priča. Rosina.

Drž. pr. Bi vi zaupali R., ako bi vam diktiral?

Priča. Ne.

Dr. Gabr. Kdo ima nadzirati pisarnjo?

Pri. Nadzornik.

Drž. pr. Gotovo, saj Rosina ne more biti nadzornik nadzornika.

Dr. Gabr. Je res, da so se skoraj eno leto po koncu leta napravili računi za prejšnje leto?

Pri. Za l. 1911 se je napravil končni račun novembra 1912.

Fi. Moj naslednik razpravlja stvari, ki ne pridejo v poštev. Kdor pozna urade, ve koliko zastane. Ko sem nastopil je bilo nerešenih na stotine aktov.

Interkalarij nismo rešili, ker se to 30 let ni zgodilo. Berbuč je rekel na moje vprašanje: »Počakajmo, da drugi učit. plačajo!« Glede penzioniranja mora biti o. š. sv. človeški, povsod se daje l ali 2 leti »Galgenfrist«. Čudim se, da je naslednik, ¼ ure očital, kaj ne bi bil jaz prav storil. Nekaj krivde je sicer na meni. O. š. sv. ve, zakaj ne postane kak učitelj definitiven. Jaz nisem slabo gospodaril. Žal, da je zmanjkalo denarja in da se bodo morale doklade povišati. Da ste imeli, g. dr., v Ros. zaupanje, je pač jasno. Kar se tiče okr. š. nadz. je kot javni funkcionar izpostavljen kritiki. Sedaj je prišla na krmilo druga stranka in je jasno, logično, da očita nesomišljeniku razne stvari. Kako pridem do tega, da mi berete meni, staremu možu, ki tudi kaj ve, leviti?

Predsednik pomiri Finšgerja, ki se razburja.

Drž. pravdnik predlaga, da se priča zasliši tudi v nekaterih slučajih glede Rosinovih malverzacij, čemur se ugodi.

Podpis na neki nakaznici za 1000 K je ponarejen. Rosina prizna. Tudi na pobotnici je ponarejen podpis Valentina Leban. Akt se pokaže porotnikom.

Nek račun za učne pripomočke je R. predložil priči, ki je nakazal potrebni znesek.

Podpis je pravi. Podpis na pobotnici je falzificiran. Rosina prizna.

Preds. Denar ste si pridržal, Rosina?

O. Da.

Priča. Prokurist firme je bil zaslišan in pravi, da ni dobila tvrdka denarja.

Ob 12h 30, konča dr. Pavlin svoje izpovedbe.

Damijan Simčič je že 3. leto pri okr. š. sv. Se ni brigal, kdo hodi po denar na davkarjo. On je samo prepisaval, z denarjem ni imel ničesar opraviti.

Dr. Fr. Rosina trdi, da ste slišal, kako je Rosina rekel, da kje je denar od stare rihemberške šole, ki ga je prejel od župnika Strančar.

Priča se ne spominja.

Rosina trdi, da je rekel, ko je šel vun iz sobe nadzornika: že zopet ni denarja.

Priča se sploh ničesar ne spominja.

Alojzij Pavlin, uradni sluga, je 12 let pri glavarstvu. Je šel večkrat na davkarjo dvigati denar za okrajni šolski svet. Pošiljal ga je večinoma Rosina in tudi Finšger. Dvigal je različne manjše svote. Denar, ki ga je prejel na davkarji je nosil tudi direktno na pošto. Za kuverte smo rabili razne papirje in tudi pobotnice, ki so se nahajale v podstrešju. Pobotnice so bile le od mesečnih plač učiteljev in od učiteljic, pa ni gotov, če so bile izključno take pobotnice.

Ob 12.50 uri se prekine obravnava.

Popoldanska obravnava.

Popoldne se je razprava nadaljevala ob 2.40 uri.

Priča Ivan Kavčič je bil l. 1911 v Dol. Toplicah in je videl tam Rosino, ki je prišel za njim, in sicer meseca julija. Priči ni znano, koliko časa je bil Rosina tam. Priči ni znano, če je Rosina živel razkošno.

Priča Jakob Olivier, sluga na okr. glav. je 12 let na glavarstvu. Je hodil na davkarjo po plače. Kar se spominja, je šel enkrat na ukaz Rosine po 200 K na davkarjo. Denar je izročil Rosini. Kuverte so se delale le iz pobotnic za učiteljske plače. Bile pa so le stare pobotnice za manjše zneske. Ni bilo pobotnic za večje zneske. Podpisani so bili le učitelji in učiteljice. Jemali so jih v podstrešju.

Rosina izpove nato, da so bile pobotnice od učiteljskih plač vse skupaj in da so jemali le take pobotnice za delat kuverte.

Priča Albert The d r e z, višji davčni upravitelj v Gorici, izpove, da sta hodila po denar na davkarjo Finšger in Rosina. Manjše zneske esu dvigali tudi sluge. Večje zneske je večinoma Finšger dvigal. Priča ni nikdar opazil, da bi bile nakaznice in pobotnice falzificirane. Ne ve, kdo je zadnji dan, službovanja Finšgerja kot okr. š. nadz. t. j. 31. VII. 1912 dvignil pri davkarji 2000 K. Ni mogoče, da bi bil Finšger dobil na davkarji od l. 1899 do 1912 večji znesek od komisij kot 2799 K 77 v. t. j. približno 450 K na leto. Na vprašanje državnega pravdnika pravi, da misli, kakor je tudi rekel preiskovalnemu sodniku, da je skoro z gotovostjo dvignil Finšger 31. VII. 1912 2000 K, ker je on večinoma dvigal večje zneske. Na dijetah in na potnihah je pa lahko da je dobival Finšger 1000 do 1500 K na leto.

Na Finšgerjevo vprašanje, ali ni izplačal tudi na falzificirane pobotnice odgovarja, da on ni pazil, ali je falzificirana nakaznica ali pobotnica ali ne.

Predidemo na posamezne slučaje.

Preds. Izplačila so se razdelila na razne skupine, in sicer zaradi lahkejšega pregleda. Sedaj predidemo na fakte Finšgerja, ki se tičejo zgradb šol.

Nakaznica 14. II. 1912 za 807 K 60 vin. za popravo šole v Biljah je pisana in podpisana po Finšgerju. Obtoženec Finšger priznava, da je v vseh slučajih spisal in podpisal nakaznice in pobotnice.

Podjetniku Makucu se je izplačalo za zgradbo vodnjaka 700 K na račun. Dvignilo pa se je še enkrat 807 K 60 v. t. j. cel znesek, kolikor je stal vodnjak in sicer z inkriminirano nakaznico in pobotnico.

Makuc bi imel dobiti še 107 K 60 v. dvignilo se je torej 700 K preveč.

Fi. To nakazilo ni opravičeno. Ta denar je dobil Rosina. Ko sem bil prenapolnjen z delom, sem moral biti od Ros. napačno informiran in tako sem najbrže podpisal. Opozorjen sem bil od Rosine, da se mora nakazati ta znesek in v nervoznosti, hitrosti itd. sem nakazal.

Obtoženec Rosina trdi, da ni vedel ali je Makuc dvignil 700 K ali ne. Če bi bil on dvignil, bi dal Makucu ostalih 107 K 60 vin. in eventuelno drugo obdržal, ker bi se bal, da se mu pride na sled.

Dr. Gabr. Finšgerju: Kako morete trditi, da je ravno Ros. obdržal ta znesek.

Fi. Ker drugega ne morem obdržati.

Drž. pr. Ros. je prav umestno ugovarjal vaši trditvi, če pravi, da bi bil izplačal 107 K Makucu, ako bi bil sam dvignil denar in morebiti ostalo obdržal —

Fi. Prav nič umesten ugovor.

Drž. p. Pa odgovorite!

F. Sem prepričan in vem, da je Rosina prejel. Znesek 700 je neopravičeno potegnen.

Preds. Tu manjka 807 K, ker Makuc še sedaj ni dobil 107 K, ki mu še tičejo. Potrdila od strank ni in Makuc je tudi tako izpovedal.

Finš. trdi, da je R. utaknil vseh 807 K.

Priča Marij Makuc, zidarski mojster iz Volčjedrage, je zidal vodnjak za šolo v Biljah za 807 K 60 v. Dobil pa je 700 K, in sicer na davkarji. O. š. s. mu je še dolžan 107 K.

Šola v Grgarju. Nak. 19. IX. 1911. na davkarjo v Gorici naj izplača za o. š. sv. 1000 kakor gradbeni obrok za šolo v Grgarju.

Nakaznice in pobotnice pisani od Finš. Podpis na nakaznici manjka, vidirana pa je od okr. glav.

Gradil je šolo Valentin Leban. Izplačan je bil ves znesek dokaz za to so pobotnice podjetnika. 2270 K se je po izjavi izvedence preveč izdalo za to zgradbo, med katerimi figurira tudi onih 1000 K.

Finš. trdi, da je bil nakaz neopravičen. Ta znesek ni prišel v njegove roke.

Ros. Ta denar ni prišel v moje roke. Tudi če bi bil falzifikat, bi moralo biti vpisano v dnevniku, ki ga je Finšger vodil. Sicer je razlika le od 8 dni od enega nakaza do drugega.

Preds. Zakaj niste vpisal v dnevnik, pobotnica je bila pač notri.

Fi. To se je moralo zgoditi v naglici. Septembar je bil, takrat pričnejo šole in sem bil preobložen z delom.

Drž. pr. 19. IX. 1911 vam je Ros. rekel, da treba 1000 K, za Valentina Lebana, kaj ste naredili?

Fi. Sem spisal nakaznico in jo dal naprej.

Drž. p. Pa niste nikjer vpisali, da ste nakazali.

Fi. Ne. Se nisem niti zavedal v naglici.

Drž. p. 27. IX. ste vpisal 2000 K in se niste spomnili na onih 1000 K.

Fi. Takrat sem imel čas opisati.

Drž. p. Kako evidenco pa ste imeli?

Fi. Evidenca je v knjigah.

Drž. pr. Zakaj ne odgovarjate na moje vprašanje. Ne dobim odgovora!

Fi. Direktno obdolžava Rosino, da je prejel in obdržal denar.

Dr. Fr. Ali ste izkaz sproti sestavljali? Na kateri podlagi?

Fi. Rosina mi je diktiral, in sicer na podlagi knjig.

Drž. pr. konstatira, da je Rosina za to šolo skrat nakazal V. Lebanu obroke, in da so vsi ti pravilno vpisani.

Pr. Konstatira da je večinoma, kjer je pravilo, Rosinova pisava.

Glede druge nakaznice za naprave v šoli v Grgarju za znesek 310 K, pravi Fi., da je bila neopravičeno izdana.

Edino bi bilo mogoče, da se je kupilo kaj v Gorici za šolo: klopi, omare, mize itd. Sicer je slučaj enak drugim.

Drž. p. Zakaj niste pred preisk. sodnikom obdolžili Rosino? Ste rekli, da nič ne veste?

Fi. Jaz sem vedno rekel, da se bo našlo pojasnilo med akti.

Priča Val. Leban, zidarski mojster iz Grgarja, izjavlja, da je vedno dvigal denar, ki se mu je v obrokih plačeval, pri davkarji. On je popolnoma plačan. Do 15. VIII. 1912 pa ni bilo nobene poprave na šoli.

Je povabljen tudi za prihodnji dan za pričo.

Priča Anton Vodopivec, učitelj v Grgarju, je poklican kot blagajnik grgarske posojilnice glede povračila nekega dolga, ki ga je imela prejšnja priča, Leban, pri posojilnici.

Priča Josip Godnič, kurat v Grgarju, je poklican kot član odbora grgarske posojilnice in izpoveduje o odplačilih dolga, ki ga je imel Leban pri posojilnici.

Za šolo v Kalu se je izdalo preveč 4120 K, med temi je tudi znesek 1300 K, ki je bil v poravnavo stavb, računa nakazan 21. I. 1911 Finšgerju. Spisal in podpisal je nakaznico in pobotnico Finšger, ki trdi, da je tudi ta znesek neopravičeno nakazan in sicer se je moglo to zgoditi na isti način kot pri prvem slučaju.

Izvedenec Hrovatin raztolmači, da manjka denar, o katerem se ve da je preveč izplačan in da ni nikjer pobotnice, ki bi idokazala kam je prišel denar.

Priča Adalbert Saksida, zidar iz Gradišča, je zidal šolo v Kalu za 33.255.10 K. Denar je dobival v obrokih in je popolnoma plačan. 4. XII. 1911 je bil zadnji obrok; med predzadnjim in zadnjim obrokom ni ničesar dobil. Denar je vedno pri davkarji v Kanalu dobival. Na šoli ni napravil nikakih poprav in ni dobil več kot so znašali gradbeni stroški.

Fi. Jaz sem večkrat zalagal stranke, če ni bilo pri o. š. sv. denarja. Ali nisem mogoče pričel dal kakikrat 1300?

Priča. Ne.

Drž. p. Kake zneske ste zalagali, večje ali manjše.

Fi. Tudi večje. Tako visoke (1300 K) že.

Drž. p. Takih zneskov se pač ne nosi v žepu, marveč se jih naloži v posojilnici, da kaj nesejo!

Za poprave v šoli v Kalu je bilo nakazanih tudi 220 K neopravičeno, in sicer 22. VII. 1911.

Priča Karol Simčič, učitelj v Kalu, izjavlja, da se je popravila l. 1911 sesalka in cev za skupni znesek 7 K 30 vin. Za 200 K ni bilo poprav.

Fi. trdi, da se je mogoče pri sestavi nakaznice v naglici zmotil in napisal poprave namesto oprave ali naprave.

Res so se nakupile nekatere oprave za šolo, a dotični akt, s katerim so se zahtevale je bil nemško pisan. Poprave je nemški »Reparaturen« in oprava »Einrichtung«. Torej je po mnenju drž. p. ta opravičba netočna.

Drž. p. konstatira na podlagi sporočila orožništva, da je bil Rosina na dan nakaza v Dolenjskih Toplicah, kar je posneti iz tujske knjige. Torej v tem slučaju ni mogel Finšgerja slabo informirati.

Fi. trdi, da ga je moral že pred odhodom tako informirati.

Sicer pa je prišel Rosina med tem dopustom enkrat v Gorico; takrat ga je tako informiral.

Drž. pr. Kako se more 22. VII. spomniti na slabe informacije od Rosine, ko je on odšel 6. VII. na dopust! Vi ste potegnili denar?

Fi. Da.

Drž. p. Kam je šel denar?

Fi. V moj žep ne.

Drž. p. Izkažite se.

Fi. Mogoče sem ga dal Rosini, ko se je vrnil z dopusta.

Drž. p. Meni je na tem, da se dožene resnica, gola resnica. Takrat se ni moglo vedeti, da bo Ros. sedel danes tu na zatožni klopi, zato ni imel nikdo povoda ponarediti tujsko knjigo. Predlagam, da se prečita sporočilo orožništva.

Dr. Franko protestira, češ, da so informacije orožništva večkrat napačne in zato nezanesljive.

Dr. Fr. vpraša, če je mogoče dal Fi. denar R., ko se je vrnil iz Toplic.

Drž. pr. Vi pravite, da ste čakali, da se vrne Rosina?

Fi. To je edino mogoče. Ali pa sem anticipiral kar sem večkrat storil.

Drž. p. Ni nič anticipacija, tu je nakazano za omet, ki ga je moral podjetnik po pogodbi na lastne stroške napraviti!

Fi. Mogoče je Saksida pozabil. Drž. p. Saksida je natančno odgovoril.

Se vpraša še enkrat Saksido, ki odločno zanika, da bi bil prejel kako plačilo za omet.

Priča Ivan Bizjak, posestnik iz Kala, je popravil sesalko in je dobil 1.30 K od učitelja.

Priča Štefan Lipičar iz Kala je popravil cev za znesek 6 K, ki ga je plačalo šolsko vodstvo. Za dela za 220 K ne ve nič.

Priča Matevž Pirih, posestnik iz Kala, pravi da se je popravil na šoli v Kalu dimnik za znesek 4 K, ki ga je izplačala davkarja v Kanalu.

O znesku 220 K za poprave ni priči nič znano.

Anton Jug, zidar iz Kala ni navzoč, se prečita zapisnik, ki pravi, da je samo dimnik popravil za 4 K, ki jih je dvignil pri davkarji v Kanalu.

Po 5 minutnem odmoru se prečita sporočilo orožništva v Toplicah, ki pravi, da je bil obtoženec Rosina od 6. VII. 1911 do 27. VII. 1911 v Dolenjskih Toplicah.

Dr. Fr. Praša izvedence, če so izkazani stroški za opravo v kalski šoli.

Drž. p. Denar se je nakazal za popravo (za omet) za šolo v Kalu, Predlagam, da se zasliši dr. Pavlin, da pove kako se je zaračunala oprava za šolo. Za podobe in za druge oprave je imel Fi. račun pri dotični tvrdki. Tu se vidi kako se je poslovalo, ko se vidi, da se je dvigal denar za popravo in se hoče trdit, da se je uporabilo za opravo. Da se stvar pojasni, kako se je zaračunal denar pri nakupu oprave, predlagam, naj se zasliši dr. Pavlin.

Sodni dvor se umakne in preds. naznani, da se je ugodilo predlogu drž.

Odlikovana pekarija
in sladlčarna
K. Draščik
v Gorici na Kornu
(v lastni hiši)

izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, torte, kolače na birmanos in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali orig. buteljkah. Priporoča se sl. obelmatu. Cene jako nizke.

Ugodna prilika!

V novi trgovini pri Soškem mostu št. 63 (Via Ponte Isonzo) v Gorici se dobi vsakovrstno sveže oblačilno blago po prav nizki ceni. Blago za moške obleke pa po tovarniških cenah.

S tako nizkimi cenami postrežem lahko radi tega, ker sem si nabavil veliko množino blaga.

Za obilen obisk se priporočam
Anton Jug.

Trtovejci: Najceneje kupite lastiko za cepljenje trt „Excelsior“ pri tvrdki I. Drufovka, Gorica, Gosposka ul. (nasproti „Monta“).

Dr. Nato pa prosijo porotniki, naj se obravnava prekine, ker morajo nekateri domov.

Je 6 ura 45 min.

Izjava. *)

Vsled javnega obrekovanja sva prisiljena se tem potom izjaviti, da nimava med seboj nikakega razmerja ne zahteve, opriminjaje obenem, da na vsako nadaljno govoričenje v tem oziru se bode od strani podpisanih sodnijsko postopalo.

Vrtovin, dne 28. junija 1913.

Kati Kandus. **Franc Čermelj.**

*) Op. ur. Za vsebino pod tem naslovom je uredništvo odgovorno le toliko, dokler zahteva tiskovni zakon.

Dr. Jušt Bačar

zdravnik

v Gorici, ulica Treh Kraljev 9

ordinira

od 10. do 11. in od 2. do 3. ure.

Viktor Toffoli-Gorica

prva zaloga oljkovega olja

Via Teatro 16. -- Via S. Spirito 10.

Oljkino olje, pripeljano naravnost iz Istre, Dalmacije, Valone, Bari, Lucoa, Nizza, Oneglia.

Cene so sledeče:

Jedino olje liter	Kron	1.04
Namizno olje "	"	1.12
Istrsko oljkino olje "	"	1.28
Valona "	"	1.40
Bari "	"	1.40
Oneglia "	"	1.60
Lucca "	"	2.—
Nizza "	"	2.40

Sprejema naročila ter pošilja franko na dom, kakor tudi na dežele in izven države.

Očala vsake vrste različnih kakovosti natančno po zdravniških predpisih, dalnoglede in druge optične stvari, mere za mleko, vino, žganje.

Vse po zmernih cenah priporoča

JAKOB ŠULIGOJ,

urar c. kr. državnih železnic

v Gosposki ulici šte. 25 v Gorici.

Lekarna
Cristofolletti v Gorici

Prave in edine žel. kapljice z znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. Te kapljice uredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico (varstvena znamka) popije. Okrepé želodec, storé, da izgine v kratkema času omotica in šivotna lénost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raje je.

Cena steklenica 60 vin.

ZAHVALA.

Za izkazano zadnjo čast ob smrti prečastitega gospoda

MIHAELA ŠTRUKELJ-NA

vpokojenega župnijskega vikarja v Bovcu.

Zahvaljujemo se podpisani prisrčno preč. duhovščini, sodnikom, njegovim prijateljem in znancem, vernikom iz Čez-Soče in Bovca, ki so se v najobilnejšem številu udeležili pogreba blagega pokojnika.

Se posebej se zahvaljujemo preč. g. dekanu Ivanu Vidmarju za vodstvo sprevoda in mrtvaški govor v cerkvi, čislanim županstvom iz Bovca in Čez-Soče, ki so se korporativno vdeležila sprevoda, raznim drugim gosp. uradnikom, trgovcem, učiteljem itd. kakor tudi bovškemu pevskemu društvu za ginjačo petje pred hišo žalosti in na grobu. Vsem skupaj kličemo: Bog povrni!

V Bovcu, dne 26. junija 1913.

Ivan Štrukelj, brat, Franc Štrukelj, nečakinja, Terezina Štrukelj, sestričina.

ŽGANJE IN ŠPIRIT

na debelo in drobno prodaja tvrdka

A. ABUJA
v Gorici

ulica sv. Antona šte. 4 (tik kornjskega trga)

kjer je bila pred par letami tvrdka A. Bozini.

Zaloga raznovrstnega pristnega belega in črnega vina.

Zahtevajte cenih zastoj in franko.

Pazite na naslov!

Službo išče vrtnar ali upravnik mladenič, vojašine prost z dobri spričevali, najraje kje v okolici Gorice ali v kakem trgu na Primorskem. Naslov se dobi pri upravi „Prim. Lista“.

Vino, motno, zavreto se popravi kakor tudi odvzame se prevelika množina kisline vinskemu moštu ali vinu. Vzorec prinesli ali poslati. Naslov pové upravništvo „Primorskega Lista“ Semeniška ulica 16, II. nadstropje.

Gospodična

vešča slovenskega, italijanskega in nemškega jezika; zanesljiva v računstvu se sprejme takoj kot

praktikantinja

za trgovino in pisarno pri J. Kopaču svečar v Gorici.

ODLIKOVANA PEKARNA
JAKIN
Gorica, via Formica

prilporoča za odjemanje raznega peciva navadnega in najfinejšega. Pecivo je najboljšé. Priporočam se cenj. odjemalcem za obilposetn S spoštovanjem **E. Jakin**

TVRDKA O. ZAJEC
trgovina z železjem v Gorici
v hiši „Goriške ljudske posojilnice“ (prej krojaška zadruga).

Priporoča bogato zalogo železa, pločevine vsakovrstnega kovanja za pohištvo in stavbeno mizarstvo, kovaško, kleparsko, klesarsko orodje, straniščne naprave in upeljave, strešna okna, traverze, cement, svinčene in železne cevi in pumpe, žico, žična ograja, razno kmetijsko orodje, štedilnike, peči, kuhinska in hišna oprava. Postrežba točna, domača in cene konkurenčne. Prosimo zahtevati listke blagajne radi kontrole.

Prvo primorsko avtorizirano stavbeno in kamnoseško podjetje

Alojzij Tavčar

v Dutovljah okraj Sežana

zapriseženi sodni izvedenec

izvršuje vse potrebne načrte, proračune in cenitve za stavbe, vodnjake, ceste, nagrobne spomenike in druga razna monumentalna dela
Cene zmerne.

Čitajte! ————— Važen oglas »Slovenske Straže«! ————— Čitajte!

V današnjih težavnih razmerah zamorete obogatitile s srečko!

Turška srečka

je v to svrhu prva in najpripočajvejša srečka, ker ima šest žrebanj vsako leto, ker znašajo glavni dobitki vsako leto 400.000, 400.000, 400.000, 200.000, 200.000, 200.000 zlatih frankov, ker vsaka srečka mora zadeti najmanj 400.000 frankov, ker je tedaj zanjo izdandena varno raložen kot v hranih, ker igra še dolgo vrsto let in obdrži kupec po izplačilu kupnine trajno igralno pravico brez vsakega nadaljnega vplačevanja, ker znaša mesečni obrok samo 4 krone 75 vinarjev, in ker zadobi kupec že po vplačilu prvega obroka izključno igralno pravico.

Pozor! Prihodnje žrebanje se vrši dne 1. avgusta 1913! Glavni dobiček 400.000 frankov

Po žrebanjih izhajajo slovenska poročila o vzdignjenih številkah.

Važno! Sprejemajo se tudi priglasila k nakupu srečk avstrijske državne razredne loterije!

Pejavnika daje in naročila sprejema za »Slovensko Stržo« g. Valentin Urbancič, Ljubljana, Kongresni trg št. 19.